KYMEN LAAKSON LIITTO

LAUSUNTO
25.1.2019

Eduskunnan Ympäristövaliokunta
ymv@eduskunta.fi

**Asia:** HE 253/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle kansallisen turvallisuuden huomioon ottamista alueiden käytössä ja kiinteistönomistuksissa koskevaksi lainsäädännöksi. Lausuntopyyntö.

Kymenlaakson liitto kiittää lausuntopyynnöstä.

Maakunnan aluesuunnittelusta vastaavana viranomaistahona Kymenlaakson liitto ottaa lausunnossa ensisijaisesti kantaa maankäyttö- ja rakennuslakiin kohdistuviin muutosesityksiin.

**Yleistä**

Kymenlaaksoin liitto pitää hallituksen esityksen yleisperusteluja, tavoitteita ja keskeisiä ehdotuksia perusteltuina.

**Yksityiskohtaiset tarkastelut**

Muutosesitys ja suunnittelujärjestelmän toimivuus

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti aluesuunnittelussa otetaan jo nyt huomioon yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden tarpeet, erityisesti maanpuolustuksen ja rajavalvonnan tarpeet ja turvataan niille riittävät alueelliset kehittämisedellytykset ja toimintamahdollisuudet. Hallituksen esitys selkeyttä lainsäädäntöä täältä osin, mutta se ei tuo suunnittelujärjestelmän kokonaisuuteen sisällöllisesti uusia näkökohtia.

Lakimuutoksen esitys vaikuttaa siihen, että velvollisuus huomioida kansalliseen turvallisuuteen liittyvät seikat korostuvat kaavoitusprosessin yhteydessä. Lakimuutos ei todennäköisesti heikennä merkittävästi kaavaprosessien toimivuutta tai sujuvuutta edellyttäen, että kaavoituksesta vastaava viranomainen saa puolustus- ja rajavalvonnan vastuuviranomaisilta riittävän selkeät, kattavat ja ajankohtaiset selvitysaineistot ja pohjatiedot suunnittelutyön pohjaksi.

Tietopohja ja selvitykset

Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus (MRL 9§). Kaavoitusviranomaisilla ei ole mahdollisuuksia selvittää ja arvioida kansalliseen turvallisuuteen liittyviä aluekohtaisia

tarpeita ja tavoitteita itse. Tästä syystä sujuvan viranomaisyhteistyön merkitys erityisesti puolustusviranomaisten kanssa korostuu.

On varmistettava, että kaavoitusviranomaisilla on jo kaavoitusprosessin valmisteluvaiheessa käytettävissä riittävät paikkatiedot niistä kohteista ja alueista, joihin kohdistuu maankäytöllisiä rajoituksia tai yhteensovittamisen tarpeita. Puolustus- ja rajavalvonnan viranomaisilla ja muilla mahdollisilla turvallisuuteen liittyvillä viranomaisilla on velvollisuus taata selvitysaineiston saattavuus, ajankohtaisuus ja riittävyys. On ensiarvoisen tärkeää, että eri viranomaisten ja ministeriöiden näkemykset ovat yhtenevät.

## Vaikutusten arviointi

Kattavan suunnitteluaineiston saatavuus on kaavojen vaikutusarviointivelvollisuuksien takia oleellinen. Avoimen vuoropuheluprosessien kannalta voi olla haaste, että selvitysaineisto ja arvioinnin perusteet perustuvat osin salaisiin tietoihin.

## Rakentamisrajoitus

Puolustusvoimien alueet osoitetaan maakuntakaavoissa puolustusvoimilta ja/tai Metsähallitukselta saadun paikkatietoaineistojen sekä puolustusviranomaisten kanssa käytyjen neuvotteluiden perusteella.  Lähtökohtaisesti kaavoissa osoitetut alueet ovat valtion omistuksessa ja maanomistaja itse ohjaa rakennustoimintaa. Näin ollen puolustusvoimien alueisiin kohdistuvalla rakentamisrajoituksella ei ole merkitystä.

Maakuntakaavoissa osoitetaan mm. suoja-alueita jotka ulottuvat yksityisomistuksessa oleville maille. Niiden osalta rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisillä määräyksillä laajentaa.

Puolustusvoimien tulee selkeästi tuoda esille alueet, joilla on tarve rajoittaa rakentamista tai asettaa muita rajoituksia. Suunnittelun lähtökohtana pitäisi olla, että ko. rakentamisrajoitukset kohdistetaan vain puolustusvoimien toimintaan varatuille alueille.

## Maakuntakaavojen rooli

Maakuntakaavojen laadinnassa on viime aikoina pyritty korostamaan strategisuutta. Tämä tavoite arvioidaan myös MRL kokonaisuudistustyön yhteydessä. Maakuntakaavan rooli yleispiirteisenä ja pitkäjänteisenä suunnitelmana on ristiriidassa sen kanssa, että osoitetaan hyvin pienipiirteisiä alueita. Puolustusvoimien ja rajavalvonnan osalta olisi tarkoituksenmukaista osoittaa kaavassa tulevaisuuteen katsova tahtotila maakuntakaavan tarkastelutaso huomioiden.

Turvallisuuskysymykset korostuvat rajamaakunnissa. Kymenlaakson alueella on puolustusvoimilta vapautunut alueita, joita valtio on myynyt yksityisille toimijoille. Näille alueille on kuitenkin jäänyt puolustusvoimien toimintoja, jotka on otettu huomioon maakuntakaavoituksessa. Alueita on kaavoitettu esimerkiksi matkailukäyttöön ja kaavamerkintään on liitetty kaksoismerkintä sekä suunnittelumääräys turvaamaan puolustusvoimien tarpeet.

Mahdolliset rajoittavat vaikutukset ulkomaisiin investointeihin

Aluesuunnittelussa tulee luoda alueidenkäytön edellytykset elinkeinojen kehittämiselle, mukaan lukien kansainvälisille investointihankkeille. Kymenlaakson liitto pitää hyvänä, että lakimuutosten valmistelutyössä tunnistetaan kasainvälisten investointien merkitys kansantaloudelle ja tavoitellaan, että toimenpiteet eivät heikennä tarpeettomasti ulkomaalaisten yksityishenkilöiden tai yhteisöjen halukuutta ja mahdollisuuksia investoida Suomeen tai hankia loma-asuntoja. Erityisesti rannikko- ja saaristoalueilla korostuu matkailun kehittäminen.

Frank Hering
suunnittelujohtaja
Kymenlaakson liitto